नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रुपरेखा :– यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :– लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :– २००

द्वितीय चरण :– अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :– ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या x अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न	२० प्रश्न x २ अङ्क = ४०अङ्क	१ घण्टा ४५ मिनेट
				छोटो उत्तर लामो उत्तर	४ प्रश्न x ५ अङ्क = २० अङ्क ४ प्रश्न x १० अङ्क = ४० अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	६ प्रश्न x १० अङ्क = ६० अङ्क २ प्रश्न x २० अङ्क = ४० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।

२. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।

३. लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरु सोधिनेछ ।

४. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरुको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।

५. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।

६. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।

७. पाठ्यक्रम लागू मिति :–

नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्रः– सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

खण्ड (क) – (४० अङ्क)

१. सामान्य ज्ञान

१.१ नेपालको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक भूगोल सम्बन्धी जानकारी
१.२ नेपालका प्रमुख प्राकृतिक स्रोत र साधनहरु तथा भौगोलिक विविधता र जनजीवन
१.३ नेपालको प्राचीनकाल, मध्यकाल र आधुनिक ईतिहास
१.४ नेपालको सांस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा, जातजाति, भाषाभाषी, कला र साहित्य
१.५ नेपालमा कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार र मानव संशाधनको अवस्था तथा आर्थिक विकासमा यिनको योगदान
१.६ नेपालमा योजनावद्ध विकास र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी
१.७ नेपालको वर्तमान संविधान सम्बन्धी जानकारी
१.८ नेपाल खाद्य संस्थान सम्बन्धी जानकारी
१.९ संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (SAARC), अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य तथा कृषि सम्बन्धी संघ संस्थाहरुः इफड (IFAD), खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), विश्व खाद्य कार्यक्रम (WEP) र विश्व व्यापार संगठन (WTO) सम्बन्धी जानकारी
१.१० पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता एवं विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु बारे जानकारी
१.११ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरु

खण्ड (ख) – (६० अङ्क)

२. सार्वजनिक व्यवस्थापन

२.१ सार्वजनिक व्यवस्थापन : परिचय, कार्यक्षेत्र, नवीनतम अवधारणा, विद्यमान चूनौतीहरु
२.२ संगठनको परिचय, स्वरुप, सिद्धान्त तथा संगठन गठनका आधारहरु
२.३ संगठनमा संचार, समन्वय, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकनको महत्व
२.४ व्यवस्थापनको अवधारणा, प्रकार र आधारभूत सिद्धान्तहरु
२.५ मानवश्रोत व्यवस्थापन : प्राप्ति, विकास, उपयोग र सम्भार
२.६ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, अधिकार प्रत्यायोजन, निर्णय प्रक्रिया र नेतृत्व
२.७ समय व्यवस्थापन, परिवर्तन व्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, गुनासो व्यवस्थापन, ज्ञान व्यवस्थापन, संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य
२.८ वार्ता तथा संझौता सम्वन्धी सैद्धान्तिक र व्यवहारिक ज्ञान
२.९ सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सार्वजनिक सेवा वडापत्र
२.१० विश्वव्यापीकरण, उदारीकरण र निजीकरण
२.११ सार्वजनिक -नीजि साझेदारी (PPP) को अवधारणा र प्रयोग
२.१२ नेपाल खाद्य संस्थानको संगठनात्मक संरचना, कार्यक्षेत्र, विधमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरु
२.१३ नेपालमा खाद्यान्न उत्पादनको वर्तमान अवस्था, माग र आपूर्ति तथा बजार व्यवस्था
२.१४ खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुता

३. व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकता

३.१ सार्वजनिक जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व
३.२ व्यवासायिकता, सदाचार र नैतिकताको अवधारणा र आयामहरु
३.३ सार्वजनिक प्रशासनमा व्यवसायिकता, सदाचार र नैतिकताको प्रबर्द्धनका उपाय र वर्तमान अवस्था
३.४ भ्रष्टाचार निवारण तथा भ्रष्टाचार निवारणका लागि गरिएका व्यवस्थाहरु
३.५ सामाजिक न्याय तथा समानता

नेपाल खाद्य संस्थान
७ तह वरिष्ठ अधिकृत (कानून) पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्रः– सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) – (५० अङ्क)

१. **नेपालमा संवैधानिक विकासक्रम**

२. **नेपालको संविधान (२०७२) र यसको कार्यावन्यन पक्ष**

३. **कानूनका सिद्धान्त**
   - ३.१ कानूनी शासन सम्बन्धी सिद्धान्त
   - ३.२ शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सन्तुलन
   - ३.३ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त

४. **कार्यविधि कानून, न्याय तथा कानूनका विविध पक्षहरु**
   - ४.१ देवानी र फौजदारी कार्यविधि
   - ४.२ विशेष र संक्षिप्त कार्यविधि
   - ४.३ म्याद, हदम्याद, प्राङन्याय, हकदैया, क्षेत्राधिकार र नजिरका सिद्धान्त
   - ४.४ प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
   - ४.५ कानून व्याख्याका सिद्धान्त
   - ४.६ दण्डका सिद्धान्त
   - ४.७ अदालतको अधिकार क्षेत्र र यसको प्रयोग
   - ४.८ सार्वजनिक सरोकारको विवाद र रिट सम्बन्धी जानकारी
   - ४.९ न्यायिक पुनरावलोकन
   - ४.१० न्यायिक सक्रियता (Judicial Activism) र न्यायिक आत्मसंयम
   - ४.११ विवाद समाधानको बैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)
   - ४.१२ रिट निवेदन, लिखित जवाफ र प्रतिरक्षा
   - ४.१३ कानूनी राय र कानूनी रायको उपयोगिता
   - ४.१४ वहसकला र बहस व्यवस्थापन
   - ४.१५ पीडित न्याय प्रणालीको अवधारण र प्रयोग
   - ४.१६ मानव अधिकार र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको अवधारणा
   - ४.१७ वातावरणीय न्यायको अवधारणा
   - ४.१८ उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी
   - ४.१९ कानूनी लिखत सम्बन्धी ज्ञान र मस्यौदा सम्बन्धी सीप

५. **प्रशासनिक कानून सम्बन्धी**
   - ५.१ प्रशासनिक कानूनको परिचय
   - ५.२ प्रशासनिक निकायको न्यायिक अधिकार
   - ५.३ प्रशासनिक कार्यको न्यायिक नियन्त्रण
   - ५.४ प्रत्यायोजित व्यवस्थापन

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

६. ऐन र नियमहरु

५.५ संस्थान ऐन, २०२१
५.६ नेपाल खाद्य संस्थान कार्यालय सञ्चालन तथा कर्मचारी सेवा शर्त र सुविधा सम्बन्धी विनियमावली २०६४
५.७ खाद्य ऐन, २०२३ र खाद्य नियमावली, २०२७
५.८ करार ऐन, २०५६
५.९ कम्पनी ऐन, २०६३
५.१० उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४ र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०५६
५.११ वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४
५.१२ स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५ र स्टाण्डर्ड नाप र तौल नियमावली, २०२७
५.१३ नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह ऐन, २०३७ र नेपाल गुणस्तर प्रमाण चिन्ह नियमावली, २०४०
५.१४ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९
५.१५ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
५.१६ दाना ऐन २०३३ र दाना नियमावली, २०४१
५.१७ पशु वधशाला र मासु जांच ऐन,२०५५ ,
५.१८ आयोडिनयुक्त नून (उत्पादन तथा बिक्री वितरण) ऐन,२०५५
५.१९ जीवनाशक विषादी ऐन ,२०४८
५.२० आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तु (बिक्री वितरण नियन्त्रण) ऐन ,२०४९
५.२१ न्याय प्रशासन ऐन, २०४८
५.२२ कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१०
५.२३ प्रमाण ऐन, २०३१
५.२४ सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन, २०४९ र सरकारी मुद्दा सम्बन्धी नियमावली, २०५५
५.२५ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
५.२६ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४